

Molnár Krisztina Rita
BOROSTYÁN,
AZ IDŐKAPUS

Illusztráció: Szalma Edit

MÓRA

Molnár Krisztina Rita

BOROSTYÁN,
AZ IDŐKAPUS

Molnár Krisztina Rita

BOROSTYÁN, AZ IDŐKAPUS

MÓRA KÖNYVKIADÓ

A kiadó könyveit kedvezményel
megrendelheti webáruházunkban:
www.mora.hu

Minden jog fenntartva, a kiadvány egészének vagy bármely
részének a kiadó írásos engedélye nélküli sokszorosítása,
másolása, egyéb engedélyköteles felhasználása – beleértve
a kiadvány digitalizálását és ily módon történő többszörözését,
nyilvánossághoz közvetítését – szigorúan tilos.

© Molnár Krisztina Rita, 2019
Illusztráció © Szalma Edit, 2019
© Móra Könyvkiadó, 2019

A GRIFF KAPUJÁBAN

Amikor először bámészkodtam a hűvös boltív alatt, fogalmam sem volt róla, hogy a griff kapujában ácsorgok. Csak csodáltam a Rozália-hegy magaslatán évszázadok óta ép-ségben álló várat, a Neptun-kút csobogását, a várfalak fölött magasodó Öregtornyot, a délszaki tájakra illő, fácskává nőtt leandereket. És megrökönyödtem a kapubolt ívéről láncokon lógó krokodil láttán.

Hogy kerül egy nílusi krokodil egy barokk korabeli várba?

Aztán lassacskán, ahogy egyre mélyebbre jutottam az Esterházy család kalandos történetének megismerésében, egyre kevésbé csodálkoztam. Mesébe illő ez a hosszú történet, pedig majdnem egészen valóságos. Csudalények és csodás események, kincsek és fordulatok, csaták és költemények. Valóság és megfoghatatlan mása, a képzelet. Egy idő után egyszerűen tudomásul vettem, hogy a hegyekben fészkelő, kristálytojást költő, hősöket oltalmazó madarak és a kincseket őrző sárkány várába érkeztem.

Egy madártollat őrzök az egyik noteszomban. Fehér gólyatoll. Esterházy Péter temetésén hullott a lábam elé. A gólya nem griff, de rokona a griffnek, persze csak távoli. Rokonságuk abban áll, hogy mindketten felröppennek a mítoszokban. Az Esterházy család címerében megfestett, kardot és három virágszálat tartó griff – amelynek tolla

a legenda szerint a vakságot gyógyítja – tisztánlátóvá teszi a fejedelmet, akihez tartozik. A hamvából feltámadó, énekével Apollót az égen megállító főnixmadarat pedig gólyaként ábrázolták az egyiptomiak. Püthagorasz, a görög filozófus egyenesen azt állította, hogy a halott költők lelke a gólyákban él tovább.

A griff, az oroszlántestű, szárnyas lény négy lábbal áll a földön, karma és csőre éles, ha kell, szembeszáll az ellenséggel, de el tud rugaszkodni, otthonos az égi világban is – úgy jár ide-oda a kettő között, ahogy Borostyán, az öreg krokodil története.

A szerző

1. BOROSTYÁN – AVAGY DORKA MEGISMERKEDIK A HERCEGGEL ÉS A KROKODILLAL

„Lábaidra kötök szép Arany láncocskát”

ESTERHÁZY PÁL: *Egy sólyommadárról való ének*

A napsugarak felmelegítették a belső udvar fehér és szürke kavicsait. A kislány egészen elmerült a kavicsválogatásban. A szobor előtt guggolt, és a talapzat kőpárkányára gyűjtögette azokat a köveket, amikben egy-egy apró kristályszemcsét vagy körbefutó szalagmintát talált. Annyira belemerült a válogatásba, hogy nem vette észre, az udvar falának vöröses-sárgás festményei hűvösbe merülnek.

Szemerkélni kezdett. De Dorkának ez is csak azért tűnt fel, mert az esőcseppek összepötytyözték a kavicsokat. A harang delet ütött.

– Kincseket keresel?

Az udvar üres volt, a kirándulók már jó ideje bementek a várba anyával. Anya megengedte, hogy Dorka itt maradjon a kavicsokkal, és azt ígérte, meghívja egy diós palacsintára, ha visszaér a tárlatvezetésből. Azóta a csend teljesen bevette az udvart. A kislány megdermedt a váratlan hangtól. Csak aztán emelte fel a fejét, hogy óvatosan körülnézzen. Felállt. A griffmadaras napóra rúdja tanácstalanul meredt rá. A felhők lehetetlenné tették, hogy tegye a dolgát, átmenetileg nem mérte tovább az időt. Dorka felnézett a szoborra. Az ágaskodó ló mellső lábai között először a ló fejét kémlelte, aztán az arany botot kezében tartó lovas arcát. Hátralépett egyet-kettőt, hátha bele tud nézni a szemébe. De a kerek képű lovas valahová maga elé figyelt meredten. Nem nézett vissza Dorkára. Ha megmozdítaná a fejét, leesne róla az a kuglófszerű sisak. Vagy mi.

– Gyere ide! Legalább nem ázol meg.

Dorka megfordult. Nyiszorogtak a vizes kavicsok a sarka alatt. Most, hogy ennyire figyelt, már pontosan hallotta, hogy a reszelős, mély hang nem az udvarról érkezett. De az átjáróban sem látott senkit. Megijedt. Anya alaposan a lelkére kötötte, hogy ne álljon szóba idegenekkel. De arról nem volt szó, hogy mit csináljon, ha olyasvalaki szól hozzá, aki láthatatlan.

– Nem vagyok láthatatlan! Itt vagyok fönt, hiszen nem most találkozol velem először!

A kislány sűrű szeme egészen zöldre vált, ahogy kikerekedett a meglepetéstől. A kapuátjáró krokodilja? Ő szólt hozzá? És azt is tudja, mire gondol?

– Honnan tudod, hogy mire gondolok? És honnan tudad, hogy kincset keresek? Mikor pont a hátad mögött voltam? Nem is láthattál! És hogyhogy... hogy lehet, hogy tudsz beszélni? Anya azt mondta, hogy...

– Várj egy kicsit! Ne kapkodj! Ennyi kérdésre nem tudok válaszolni. Mire elkezdeném, elfelejtem, hogy mit kérdeztél tőlem az elején.

Dorka elhült. Az iskolában soha nem mondták neki, hogy ne kapkodjon, ne legyen ilyen szeles. Nem szokott hebehurgyán viselkedni. Most pedig volt rá oka, hogy egyszerre ennyi kérdést tegyen fel a kapubejáró boltozatáról láncokon lógó krokodilnak. Legszívesebben beszaladt volna a várba, hogy megkeresse anyát, és elfelejtse ezt az egészet. Mégsem tudott megmoccanni. Ahhoz túlságosan rémült volt, hogy rájöjjön, egész egyszerűen kíváncsi. Nagyon szeretné megtudni, mi történik voltaképp.

Visszaszaladt a szobortalapzathoz, markába kapta és dzsekije zsebébe gyömöszölte eddig gyűjtögetett kavicseit, aztán lassú léptekkel elindult a krokodil felé.

– Nagyon helyes. A kincseket őrizni kell.

Dorka semmit nem értett, de a láncokon lógó krokodil újabb megszólalásától már nem kerekedett akkorára a szeme. Odabattyogott a kapuhoz. Így épp szembekerült az ijesztő ragadozóval. A pikkelyes szörny a piros és sárga virágos boltív türkizre festett közepén függeszkedett. Négy lánc tartotta a testére szorított két bilincset. A nyitva maradt kapuszárnyon bámult kifelé. Tátott szájában jól láthatóan meredeztek a tűhegyes fogak. Testéhez ké-

pest kicsi lábaival mintha a levegő láthatatlan rétegén támaszkodott volna. Lábujjainak éles karmai így, hogy a levegőben lógott, inkább női körmökre emlékeztettek. Dorkának szinte kitekeredett a nyaka, úgy bámult fölfelé, míg alaposan szemügyre vette. Valójában annyiszor látta már, annyiszor járt fent a várban anyával, hogy megszokta, mint egy öreg házőrzőt. Nem tartotta olyan félelmetesnek, mint a legelső alkalommal. Akkor még ovis volt, és a krokodilt sárkánynak látta. El tudta hinni, hogy egyszer csak tüzet köpköd majd hatalmasra nyílt állkapcsából. Vagy kiszabadítja magát a láncaiból, és szárnyra kel. De mostanra egészen megfeledkezett a krokodilról. Már megnőtt, és iskolába jár.

Szerette anyát elkísérni Fraknóba, a réges-régi várba, ahol egyszer régen igazi grófok és hercegek laktak. Anya a várba látogató érdeklődőknek mutatta meg a látnivalókat, ez volt a munkája. Dorka nem érzékelte azt, hogy ez munka. Csak bámulta az ódon vaskapukat és faajtókat a bonyolult zárszerkezetekkel, az ágyúkat, a zöldeskék patinacsíkokat a réz ereszcsonnákon, a rengeteg festményt, a titkos lépcsőket, a rejtélyes működésű órákat az üvegtárlók mögött, a földön álló, óriási éggömböt, az aranyzárral hímzett ruhákat, a hatalmas tölgyfa dagasztóteknőt a régi konyhán.

Ha a fraknói várra gondolt, úgy gomolyogtak előtte a zegzugos épület részletei, mint a szappanbuborékok.

– Előfordul, hogy valakit régóta ismerünk, de csak sokkal később vesszük észre.

Dorka kizökkent a bámulásból. Megmozgatta kissé elgémberedett nyakát, aztán leguggolt a fal tövébe. Tényleg így történt. Ahogy a krokodil mondja. Egy egészen más krokodilt látott, mint amilyenre emlékezett.

– De hogy lehet ez? Eddig miért nem szólaltál meg?

– Most jött el az ideje. Egyébként pedig nem most szólaltam meg először. Csak hozzád még nem beszéltem.

– Miért?

– Miért, miért... Először annyira féltél tőlem, hogy nem szerettem volna rád ijeszteni. Később meg nem volt rá alkalom. Másra figyeltél. Most viszont itt guggolsz és hallgatsz. Nem szaladtál el a rémülettől. És épp akkora a csend, amiben jól lehet beszélgetni.

– Honnan tudod, hogy féltem tőled? És honnan tudod, hogy mire gondolok? Ez... ez nem lehetséges. Ilyen csak a mesekönyvekben fordul elő. Vagy álmunkban.

– Most egy mesekönyvben vagy?

– Hát, nem.

– Netalántán alszol?

Dorka megrázta a fejét.

– Na látod! Akkor lehet, hogy mégsem csak mesében vagy álomban lehetséges az ilyesmi, kedves kavicsgyűjtőgető Dorka.

– Tudod a nevemet?

A krokodil göcögve felkuncogott. A láncok rozsdás hangon nyikkantak egyet.

– Tudom, bizony! És ideje, hogy bemutatkozzam neked én is. Nem szeretném, ha udvariatlannak tartanál. A nevem Borostyán.

- Borostyán?
- Igen. Még ő nevezett el így.
- Ó...?
- Pál herceg, úgy értem. Esterházy Pál. Akinek a szobra mellett az előbb a kavicsokat válogattad.
- Nem is tudtam a nevét. Úgy értem, az övét sem – tette hozzá Dorka. Rájött, hogy a szobor eddig neki csak herceg volt, név nélkül. Persze anya biztos elmondta, hogy hívják, de valahogy nem jegyezte meg. Ahogy Borostyán sem volt Borostyán. Csak egy krokodil.
- A krokodilok veszélyesek. A hercegek várakat építenek. Általában. Ahogy a zsömléket sem különbözteti meg az ember a boltban. Olyan, mintha mindig ugyanazok a zsömlék lennének abban a nagy zsömlésrekeszben. Mindennap. Valahogy most értette meg, hogy egyik herceg nem olyan, mint a másik, és valószínűleg így van ez a krokodilokkal is. Neki sem esne jól, ha csak egy kislánynak látnák. Ő Dorka, és nem valaki más.
- Ez épp olyan, mint a kavicsaid. El tudod mondani, milyenek? De ne vedd ki őket a zsebedből!
- Igen, persze. Az egyik egészen olyan formájú, mint egy csigaház. Olyan csúcsos és fehér. Aztán van egy, amelyiknek a fele kristályos. Csillog, és egy kicsit átlátszó, ha a fény felé fordítom. Meg van egy szürke, egy fekete pöttytel. És egy másik, ami olyan, mintha valaki cérnát kötött volna rá. Vagyis az csak egy fehér vonal. És találtam egy olyat is, ami...
- Látod...? – szól közbe Borostyán. – Csak pár perce találtad őket, de máris minden egyes kavicsod ismerős lett.

– És te is. Nem? Mármint beszélgetünk.

– Ez csak egy ismeretség biztató kezdete. De ha majd többet tudunk egymásról...

– Mondjuk, ha elmeséled, hogy hogy kerültél oda? – vágott a krokodil szavába Dorka, és felmutatott a kupolába.

– Mondjuk. Ha szeretnéd, elmesélem a történetemet. Meg a hercegét, ha kíváncsi vagy rá.

Dorka bólintott. Nagyot nyelt. Még jó, hogy kíváncsi volt! Kimondhatatlanul.